

CIJENA lista: U preplatu
za četvrtu god. K 36.—,
za polugodište K 18.—,
za mjesечно K 9.—, mjesečno
K 3.60, u maloprodaji 12 k. pojedini broj.
OPILASI primaju se u
svakom listu trg. Cuztoza 1

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST* izlazi
u nakladnoj tiskari J. J.
KRMPOČIĆ u Pulji, trg
Cuztoza 1. Uredništvo:
Sijanska ulica br. 24. —
Odgovorni urednik JOSEF
HAIN u Pulji. — Ruko-
pisi se ne vraćaju. *

Godina III.

U Pulji, nedjelja 21. listopada 1917.

Broj 821.

Velika skupština njemačke socijalne demokracije.

Čudnovato je, da je raspoloženje (u socijalnoj demokraciji) uvijek jednako i onda, kad se mnijenja stvarno razilaze. Danas stoje francuski socijalisti isto tako uz vladu kao što i njemački, jedni i drugi zauzimaju nacionalistička stajališta, jedni i drugi neće da odustanu od svojih narodnih težnja i zahtjeva. U mišljenju gospodina Scheidemanna i gospodina Renaudela, vodje francuskih socijalista, imade samo toliko razlike, što je Renaudel Francuz a Scheidemann Nijemac i da ni jedan ni drugi ne zataje svog pokoljenja. Kad se n. pr. čuje govoriti gospodina Scheidemanna, prividja se nepojmljivim, zašto nije on postao državnim kancelarom, jer on govori kao državnik, ali ni pošto kao vodja opozicione i protiburžoazne stranke. Renaudel je u svom izražaju više Francuz, više individualista, ali u duhu svog srea vladinove i francuski patriota. U Bordeauxu, gdje su se sastali francuski socijalisti na većku skupštinu, predjedni su Renaudel i Thomas i s njima umjerena većina socijalista. Isto se je zbililo u Würzburgu, gdje su 14. do 18. o. mj. vijećali njemački socijaliste. Pobjedio je Scheidemann. Socijaliste si ipak nijesu jedini, ma da su složni u priznanju političke državne vlasti. Njihova je logika jednaka, njihovi su zaključci jednaki, ali internacionalne ipak nema, pošto su si u jednakim težnjama protivni, pošto su si ove opreke, koje su posljedice istoga duševnog raspoloženja, stvarno protivne, kao dva vlakla, koja imaju zajedničku svrhu, ali koji se sukobe na zajedničkoj tračnici. U Würzburgu se je imalo izglediti opreke, koje postoje izmedju neodvisnih njemačkih socijalnih demokrata (manjine) i socijalnih demokrata većine. Pobjedila je većina, jer je zaista bila u većini, ali sa tom pobjedom nije postignuto ujedinjenje, tako te je i ova pobjeda bila suvišna. Razlike u mišljenju su došle najbolje do izražaja u rezolucijama Löb i Hoch, od kojih je prva tražila, neka se votira ratne kredite, dok je potonja izjavljala, da se to protivni socijalističkim principima. Prva je rezolucija prihvaćena sa 262 glasa proti 14, a druga otklonjena sa 284 glasa proti 26. Na sjednici je bilo 364 zastupnika. Uzdržalo se je od glasovanja kod prve odluke 88, a kod druge 54, protivnih i neutralnih je bilo kod prve odluke 102, a kod druge 80. Dvije se skupine razilaze u glavnom u nazoru, da li odgovara socijalističkim principima, da socijaliste glasuju za ratne kredite ili ne. Predsjednik skupštine Ebert taknuo se je u svom otvorenom govoru prigovora izdaje socijalističkih načela usljed votiranja ratnih kredita, koje je prigovore najbolje formulirao teoretičar neodvisnih socijalista Kautsky, te je odbio ovu podvalu, rekavši, da je Kautsky govorio prije drukčije. Jasnije se je izrazio zastupnik većine, narodni zastupnik David. On je kazao: Načelni se prigovor, da socijalista ne priznaje dužnosti obrane domovine, mora otkloniti time, da ovo stajalište nije nikad bilo načelo socijalizma. Odobrenje ratnih kredita 4. kolovoza 1914. dade se objasniti čitavim raspoloženjem naroda, koje je elementarnom silom došlo na vidjelo. (Dakle je sav narod htio rat. Op. ur.) Stajalište, koje odobrava obrani domovine, ali joj ne daje zato srestava, ne može se održati. U miru je to bilo drukčije, pošto smo se borili proti sistemu; ali u ratu moramo taj sistem braniti, pošto jedini opstoji. Ako učestvujemo kod gašenja požara, nijesmo još odgovorni za požar. (Po tom bi primjeru imali neodvisni socijaliste pravo, jer vođenje rata i odobravanje ratnih kredita ne znači gasiti požar, već piriti požar. Op. ur.) Da smo radili onako, kako je želio gospodin Haase, ne bi bilo došlo do ruske revolucije, već bi bili Rusi uništeni u Berlinu. Radi toga imademo i mi zasluga za prevrat u Rusiji. (Po ovoj je logici imao najveću zaslugu za uspjeh ruske revolucije car Nikola, kuća Romanov i njihov sistem, koji su tako dugo zanovetali narodu, dok ovomu nije dozlogrdilo. Privremena bi ruska vlada prema tome morala podijeliti kojekakav revolucionarni orden osim zastupniku socijalno-demokratske većine Davidu i caru Nikoli i njegovim pripuzima. Op. ur.) Iz svega toga proizlazi, da su razlike u mišljenju izmedju većine i manjine ne-

premostive i to tim više, pošto većina traži za sebe pravo majoritete i discipline ili pokoravanja, dok manjina zahtjeva, da se odluke većine modifikiraju na takav način, da ih i manjina može primiti. Pokušaj izmirenja protivština morao se je na taj način izjaloviti. Tako je skupština u Würzburgu postala samo interesantnim predavanjem o shvaćanju vanjske politike pojedinih socijalističkih vodja. Dok manjina nije kod toga došla do pravog izražaja, izjavila se je većina posve jasno u svojim pogledima na vanjski položaj i na pitanje mira. Pitanjem Alzacije-Lorene bavio se je zastupnik Scheidemann, koji je, nasuprot pravu samoodređivanja naroda, zastupanom od odaslanika Katzensteina, kazao: Alzacijanci nijesu posebna narodnost, a njihova je zemlja njemačka zemlja. Smisao ovih riječi tumači „Frankfurter Zeitung“ time, što kaže, da je Scheidemann tvrdio, da međunarodno nema pitanja Alzacije-Lorene. Zastupnik predsjedništva Müller je dočuo: Katzenstein htio je graditi francuskim socijalistima most, ali stvar je drukčija. Alzacija-Lorena bila je godine 1871. dezanektirana. Pravo naroda na samoodređivanje jest jednako od najdavnijih riječi. (Poveli: Veoma dobro!) Sa ovim je riječima htjela i kodjer antanta, da raskomada Austro-Ugarsku. Ako se govori o samoodređivanju Alzacije-Lorene, neka im bude: zemaljski sabor i kotarsko vijeće Alzacije-Lorene ne traže za sebe ništa do samouprave u okviru države; to hoćemo i mi. Mi se borimo za netaknutost njemačke države. Samo pobjedjena Njemačka može da odstupa komad svog ozemlja. Müller se nada, da će se Francuzi opametiti, kad će vidjeti, da su izgubili više ljudi, negoli imade Alzacija-Lorena stanovništva. Doduše da nema još povoljnih izgleda, ali da će Rusija učiniti pritisak na francuske socijaliste, pošto Rusija treba mir. Sa tim se je pitanjem bavio također narodni zastupnik David, koji je obrazložio stajalište socijalista u boju proti Svenijemcima i njihovu koalciju sa drugim strankama u pitanju mirovne resolucije rajshstaga, koju je branio. On traži, da se Belgija uspostavi i neka državni kancelar dade jasnu izjavu u tom smislu, da se time daje prijateljska mira u Engleskoj jako oružje u ruke. Govornik se protivni mišljenju Svenijemaca, da je Njemačkoj samo vojnički moguće, da dovede rat kraju, i sa podmorničkim ratom, kaže David, nećemo doći za tri godine tako daleko, e bi Engleska sklopila mir uz uvjete, kako to misle Svenijemci. Mi smo upozorili vladu na posljedice podmorničkog rata. Sada je taj u toku, te se mora nastaviti. Najjača je zapreka miru međutim mišljenje državnika antante, koji se nadaju, da će pomoću Amerike slomiti vojnički Njemačku. Ja sam uvjeren, da im to neće uspjeti. Mi zahtjevamo potpunu netaknutost njemačke države, a time je riješeno također pitanje Alzacije-Lorene. Iz ovih izvoda proizlazi, da nije moguće socijalistima većine u Njemačkoj, da se sporazume sa njemačkim neodvisnim socijalistima, a kamo li, da nadju put za sporazum sa neprijateljskim socijalistima. U pitanju vođenja politike traže socijaliste, kako je kazao predsjednik skupštine Ebert, neka se uz energično vođenje rata vodi i mirovnu politiku. Radi toga je protivan njemačkom kancelaru dr. Michaelisu, čijim se je riječima, da neće dati vodstva iz ruku, podrugivao uz bučni smijeh čitave dvorane. Iz izjave drugih govornika proizlazi, da im je bio Bethmann mišljenju, o kojemu je jedan zastupnik tvrdio, da je bio čovjek umjeren i da je u zadnje doba prijanjao uz lijevicu. Treća točka socijalističkog programa jest stranačko-taktičke naravi, a to je boj proti Svenijemcima, čiju je štetnost dokazivao odaslanik Ebert prikazom, kako u neprijateljskom inozemstvu koća svenjemačka razglednica sa zemljevidom svenjemačkih ratnih ciljeva i sa nekim karakteristiknim svenjemačkim izrekama. O francuskim i engleskim socijalistima imade većina najsabije mišljenje, koje proizlazi iz izjave Ebertove o Alzaciji-Loreni: „U pitanju Alzacije-Lorene postupalo se je prama zaključcima u Jeni, koje su si francuski socijaliste prije rata potpuno usvojili. Ako sada glasuju drukčije, nose oni odgovornost za prolitu krv. Da nije došlo do stockholmske konferencije, krivi su engleski i francuski socijaliste, koji nijesu zato imali dobre volje. O pitanju krivnje ratu izjavio je jedini govornik, koji se je taknuo ove stvari, David, da se tim pitanjem neće baviti. Iz svega

se toga vidi, da nema nade, da bi se sporazumjeli najumjereniji elementi u državama zaraćenih naroda. Dok nema složnosti izmedju ovim strankama, koje napose ne odlučuju ni o miru ni o ratu, mora da bude mir veoma dalek. Samo o tome nas je podučila skupština u Würzburgu i to u puno većoj mjeri, negoli ona u Bordeauxu, na kojoj su se francuski drugovi izražavali puno opreknije i ako manje iskreno. Osobito zanimiva je opreka izmedju shvaćanja umjerenih ruskih socijalista i umjerenih njemačkih. Dok ruski socijaliste traže pravo samoodređivanja naroda, njemački Scheidemannovi govore o tom pravu kao o dvojbena, dapače o najdvojbena riječi. Već iz ove neznatne činjenice vidi se, kakav ponor zjeva izmedju shvaćanja jedne te druge strane, te izgleda, da su oni bliži miru, koji se nadaju postići ga vojničkim slomom Rusije i odlučnom pobjedom, negoli oni, koji predmnijevaju, da se ovaj bezdanj može premostiti.

Austrijska zastupnička kuća.

Položaj je danas nejasniji negoli je ikad bio. O držanju Poljaka se ne zna ništa točnoga. 18. t. mj. trajala su pregovaranja izmedju ministra-predsjednika i poljačkog kola do kasne noći. Istoga je dana posjetilo predsjedništvo poljačkog kola i ministra vanjskih posala grofa Czernina, koji je Poljacima obećao, e će doći u susret svim njihovim željama osobito u pitanju poljskih legija. Kako javljaju nekoje njemačke novine, postignut je sporazum u svim točkama. U ponedjeljak će se nastaviti pregovaranja izmedju vlade te Poljaka i Ukrajinaca. Njemačke novine, koje su u pitanju Poljaka uvijek veoma optimističke postale su u prosudivanju položaja opreznije. „Grazer Tagblatt“ piše, da će većina za privremeni proračun biti bez dvoma veoma neznatna. Ali pitanje je, da li će uopće biti većine. Iz radikalnih izjava, koje je dao zastupnik poljačkog kola Glombinski prigodom čitanja drugog proračunskog provizorija ne proizlazi ni pošto, da će Poljaci glasovati za proračun. Prama tome stoje Poljaci, kao što i prije, na stajalištu potpune neodvisnosti sviju poljačkih zemalja i traže za sebe također izlaz na more, koji dakako ne može a da ne prodje samo preko njemačkog područja ili njemačkih interesnih sfera. Česi stoje, kako poznatno, na strogo opozicionom stajalištu. Oporbu je nagovijestio u oštrom formi također predsjednik jugoslavenskog kluba, dr. Korošec, iz čijeg govora donosimo danas kratak izvadak. Dok se jakost opozicije jača, raspadaju se stranke većine. Nijemcima Nationalverbanda nije još uspelo, da stvore posebnu parlamentarnu skupinu. Rascijepkali su se u pojedine male skupine, od kojih se nekoje još nijesu ustalile. Tako se govori o posebnoj grupi Pantza, onda o osnovi skupine zastupnika sudetskih pokrajina polag sviju ostalih skupina. Ako dodje do novog saveza ovih njemačkih stranaka, koje su prije bile udružene u Nationalverbandu, veze neće biti više tako jake i čvrste. Prama tome će djelotvorna sila ovog saveza biti znatno smanjena.

: Beč, 19. listopada.

Drugo čitanje predložene proračuna.

Predsjednik dr. Gross otvara sjednicu u 11 sati 10 časaka. Prelazi se na dnevni red, to jest na drugo čitanje proračunskog provizorija. Zastupnici Hummer i Teufel podastiru predlog, kojim se poziva vlada, da najduže za osam nedjelja predloži kući nacrt osnove za isplatu dugova državnih činovnika. Zastupnik se dr. Diamand bavi prehrambenim pitanjem i govori o poteškoćama prehrane u Galiciji. On izjavlja, da je zemlja imala srećnu žetvu krumpira, te je spremna, da prepusti suvišak drugim zemljama. No odnosne ugovore da ukida ratna uprava, tako da nije kraj toga trpjela samo Galicija, nego i druge zemlje.

Zastupnik Marckhl proti slavnim tražbinama.

Zastupnik Marckhl naglašuje, da dozvola dugotrajnog proračunskog provizorija znači iskaz povjerenja ne toliko za vladu, koliko za budućnost države. Od ovog se dojma ne će moći ni naš neprijatelj sustegnuti. Govornik se tuži na zloporabe kod opskrbe živim i izjavlja, da bi pri-

mjerice bila Štajerska, usprkos svoje neskrivljene pasivnosti kod proizvodnje živežnih sredstava prepuštena prehrani o samoj sebi, dok se u Česku kani dovadjati rumunjsko žito. Zastupnici Čeha i Jugoslavena uskraćuju državi u vrijeme teške borbe za njezin opstanak potrebna sredstva. Oni ustraju kod ispunjenja svojih zahtjeva, koji su upereni proti opstanku monarkije. Jugoslaveni, koji se tuže na potlačivanje, idu samil za bes-trajnim narodnosnim i gospodarstvenim oduzećem prava njemačkog naroda na jugu i za isključivim gospodarstvom nad Trstom i Jadranom. Ljudi se usmjeluju u vrijeme, kadno jedan od najdjetvotvor-nijih i najuspješnijih članova slovenskog naroda sjedi na ministarskoj stolici, tvrditi, da su do danas Slovencima nepristupačna mjesta viših činovničkih mjesta. To uoči činjenice, što ovaj ministar mirno sjedi na svojoj stolici, premda jugoslavenski za-stupnici uskraćuju državi sredstva za vođenje nametnute joj obrambene borbe. Visoki su se slo-venski dostojanstvenici priključili borbi proti op-stanku Nijemstva na jugu i proti državi. Podsjeća na deklaraciju biskupa u Ljubljani i na izjavu kneza-biskupa Lavantinskog. Držanje jugoslavens-kih vodja u društvu sa slavenskim svećenstvom pruža nam povoda, da odlučno otklonimo svaku pomisao na zapodjenuće rasprava o njihovim na-rodno-političkim zahtjevima. Ne uvaži li vlada naših važnih razloga, to može biti pripravna na naše najoštrije protivništvo. Bez sumnje leži i nama mir na srcu, ali nipošto mir uz svaku cijenu, a ponajmanje uz tu cijenu, da se našem južnom dijelu naroda ograniče i oduzmu prava, onim našim vrlim i vjernim suplemenjalcima na jugu. (Živahno odobranje kod njemačkih nacionalaca.)

Govor dr. Korošca.

Zastupnik dr. Korošec govoril slovenski i hr-vatski. Izjavlja, da su Slovenci, Hrvati i Srbi na bojištu, a njihovi zastupnici u ovoj kući donijeli dokaza svoje požrtvornosti za cara i domovinu. Jugoslavenski klub glasuje proti proračunskom provizoriju, kako bi vladi izrekao najdublje ne-povjerenje, jer se vlada prema jugoslavenskom pi-tanju upravo neprijateljski ponaša. Ne bude li jugoslavenskog pitanja sa strane nijerodavnih fak-tora monarkije pravovremeno svedeno na pravu stazu, to će na nju navalliti forum i izvan mon-arkije. Jugoslaveni su bez zaštite izloženi sve-njemačkom proštrivanju, a vlada nije dosad ništa poduzela, da ukoni posljedice potištanja Jugo-slavena. Zato su se odlični Jugoslaveni na bez-obzirnu borbu proti sustavu, koji kani s njima i njihovom zemljom postupati li kao kolonijalnim područjem tuđih naroda, koji imaju sva prava.

Zastupnik Olombinski izjavlja, da se Poljac čvrsto drže programa samostalne ujedinjene po-ljačke države, sa vlastitom obačom i lukom, koje se međunarodno pravo može riješiti samo na svjetskom kongresu. Poljac su uvjereni, e će grof Czernin uvidjeti, da leži pravo rješenje ovoga pi-tanja u interesu čitave Europe, a i u pravom inte-rasu hapsburške dinastije. Govornik upućuje na zaključak poljačkog kluba, da glasuju za pro-račun, u pretpostavci, e će se vlada naprama zemlji držati svoje obveze.

Zastupnik Pavlik naglašuje samopožrtvornost i lojalnost češkoga naroda u Šleskoj i tuži se na potlačivanje svoga naroda.

Zastupnik se Tresić-Pavičić tuži i na progone, kojima su bili izpostavljeni Srbi u Dalmaciji, Bo-snoj i Hrvatskoj. Opisuje jade interniranih i kon-finiranih jugoslavenskih državljana u kaznionama u Gracu, Mariboru i drugim gradovima, te iz-javlja, da Jugoslaveni traže sjedinjenje svih jugo-slavenskih zemalja u samostanu državu. Traži, da se imenuje povjerenstvo, koje će se sastojati iz zastupnika svih stranaka, kojemu će biti zadaća, da putuje jugoslavenskim zemljama, ustanovljuje ondje prilike i o tom izvještju zastupničkoj kući, kako bi se time vötirala primjerena odšteta i krivci bili egzemplarno kažnjeni. — Zastupnik Faidutti upućuje na nevolju, koja je nastala uslijed rata u Gorici i Gradiškoj, zauzima se za povratak bjegunaca u područja, u koja se smije putovati, i za podijeljenje onima, koji su se povratili, odi-jela i živeža i gospodarstvenih isprava, ističe hrabrost, kojom su se djeca Primorja borila na bojnim poljanama. Upućuje na često veoma strogi postupak interniranog i konfiniranog svećenstva.

Zast. Roškar počinje slovenski i nastavlja njemački, te traži među ostalim stavljenje na dop-ust obrtnika, dozvolu za pravovremeno podi-ješenje dopusta za ratarstvo, te se tuži na rekvizi-cije, kod česa da je pučanstvo donje Štajerske moralo mnogo toga više žrtvovati.

Zast. Matakiewicz podnaša razne želje se-ljaka iz Galicije.

Sjednica se na to prekida.

Na predlog zastupnika Tresića primjećuje

predsjednik, da taj predlog ne stoji sa proračun-skim provizorijem ni u kakovom savezu, no za-stupnik da može podnijeti samostalan prijedlog.

Zastupnici su Teufel, Hummer i drugi u današnjoj sjednici povukli svoj dodatni predlog na § 4. proračuna i stavili umjesto njega drugi pred-log, u kojem se traži osim povišenja skuparinskog doplatka za državne činovnike — radnike i umi-rovljenike — od 1. siječnja 1918. za 50 posto-taka još jednom pripomoć za ove kategorije u vi-sini od tri mjesečna obroka sadašnjeg skuparin-skog doplatka na 1. studenoga 1917. za sve dr-žavne činovnike i službenike, osim željezničara, za koje bje posebnim putem zatražena povišica.

Naredna sjednica u utorak, 23. o. mj., s na-stavkom današnjeg dnevnog reda.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

: Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja :

Zapadno od Ohridskog se je jezera izjalo-čila francuska navala u sakupljenoj vatri sa-veznika.

Inače nema ništa da se javi.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJESTAJ.

: Berlin, 20. listopada (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja :

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rup-prechta: Uz nepovoljne je uvjete za opažanje bila topovska borba u Flandriji manja nego prijašnjih dana. Samo na pojedinih odsjecima između šume Houthouster i Deule bila je od vremena do vremena jača. Do izvidničkih je bo-jeva došlo na više mjesta, tako i u Artoisu i sjeverno od St. Quentin sa povoljnim po nas uspjesima.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljed-nika: Topniška borba sjeveroistočno od Sols-sonsa traje. Samo noću nešto prelazno popušte-nom žestinom borile su se ondje sakupljene artiljerije jedna proti drugoj skrajnom žestinom. Neprekidna vatra u masama sa strane bacatelja mina pretvorila je prednji bojni pojas između Vauxailla na i Braye u lijevačko polje. Pojedini su sunci francuskih izvidničkih četa bili odbijeni. Do većih navala dosad nije došlo.

Istočno od Moze narasla je jučer popodne topniška djelatnost. Više naših nam je pothvata mljelo zarobljenika.

Istočno bojište.

Mi smo na otoku Dagö iskrcali čete, gdje su se već pred nekoliko dana ustalili iskrcalni odjel mornarice, da osiguraju odnosna mjesta za iskrcavanje. Ondje provedene operacije teku prema osnovi.

Od istočne obale do Crnoga mora ništa važna.

Macedonsko bojište.

Na zapadnoj su obali Ohridskog jezera bile napadajne francuske satnije odbijene. Kod Mo-nastira, u luku Cerne i na Dobrepolju oživjela je vatra.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJESTAJI.

Ruski:

: 18. listopada. Na sjevernoj, zapadnoj, jugozapadnoj i na rumunjskoj fronti puščana vatra izvidničkih odjela i izvidjača. U noći od 16. na 17. preletio je neprijateljski zepelin grad Parnan i izbacivao bombe. Šest je kuća bilo razoreno.

Francuski:

: 19. kolovoza, popodne, iza osobito uspje-šne topovske pripreve omogućio nam je niz pojedinačnih topovskih pothvata, da prodremo u njemačke naredbaje u okolici mlina Laffauxa i kod Braye-en Laonois i odvedemo sa sobom do 100 zarobljenika, koji su pripadali 4 divizi-jama. Neprijateljski se je pokušaj navale na ma-lenu jednu postojanku na izbočini Chevreuxa izjalovio. Između Miette i Aisne smo proveli pothvat, kod kojega smo neprijatelju zadali oz-biljnih gubitaka i zaplijenili materijala. U Cham-pagni je prodro jedan od naših odjela u nje-mačke strijeljačke jarke sjeverno od brda „Sit“ i progonio neprijatelja na uzmaku, te se je u potpunom broju povratio iza živahne borbe u svoje crtc. Na desnoj smo obali odbili njemački pokušaj navale sjeverno od Chautillon sou les Cotes. U okolici bje Dünkirchena izbačeno ju-čer oko 20 bomba. Ne javlja se ni o jednoj

žrtvi. Dne 16. kolovoza bila su sastrijeljena dva njemačka lijetala od 516-teretnih automobilnih topova.

: 19. listopada na večer. Znaćna obostrana djelatnost topništva na nekojim točkama fronte.

: Belgijski: Od vremena do vremena isprekidana djelatnost topništva na većem dijelu fronte, a osobito u odsječku Ramscapelle ži-vahnija. Tečajem obiju smo posljednjih dana proveli uzvratnu vatru na njemačke gradjevine i ušutkali njemačke baterije. U noći je na 19. li-stopada provalila jedna od naših patrolja u ne-prijateljske jarke kod Dixmuidena i zapodjenula sa neprijateljem borbu s ručnim granatama. Ne-prijatelj je otvorio proti našim jarcima sjeverno od Dixmuidena neposredno iza povratka pa-trulje žestoku zapornu vatru.

Istočno bojište. 18. listopada. Živahna dje-latnost neprijateljskog topništva tečajem noći. Engleski je jedan monitor ušutkao na ušću Strume neprijateljsku bateriju. Naši su ljetaci bacali na kolodvor Gjevgeji bombe.

Engleski:

: 19. listopada, u jutro. Neprijateljski bje jedan odio posljednje noći istočno od Vermel-lesa odbijen. Mi nijesmo imali nikakvih gubi-taka. Na bojnjoj je fronti bila upravljena po-najpače proti postojankama u blizini ceste Menin-Zonnebecke.

19. listopada, na večer: Tijekom dana pucalo je topništvo neprijatelja na razne djelove naših prednjih položaja i na naše baterije istočno od Yperna. Danas popodne pucalo je neprijatelj že-stoko na naše položaje jugoistočno od Poelca-pelle. Djelatnost je našeg topništva bila i dalje uspješna. Ona je uspješno djelovala proti ne-prijateljskoj artiljeriji te usredotočivala sa dobrim rezultatom svoju paljbu na nekoliko nišana. Naši su izvidničari dopretili nekoliko zarobljenika. U ostalom nije došlo do pješačkih sukoba. — Lie-talaštvo: Jucherašnje ljepo vrijeme imalo je za posljedicu veliku djelatnost u zraku. Vedar je vidik omogućio našim ljetacima da vrše posao za topništvo i da snimaju fotografske slike. 98 bomba bacili su naši ljetaci tijekom dana na ne-prijateljska zakloništa i na logore. Jak vjetar sa zapada i čist vazduh bili su baš idealno pri-kladni za zračno izvidjanje. Bojna su lijetala ne-prijatelja bila prijevodne veoma marljiva i rato-borna. Nekoliko se je sukoba desilo nad našim linijama sa rezultatom, da je 3 neprijateljskih lijetala palo unutar naših linija. U svemu oborismo 11 njemačkih lijetala, od kojih jedno našim obram-benim topništvom. Daljnja su četiri lijetala pala bez kormila na tlo. Od naših je lijetala izostala trojica.

Ruski prikaz pomorske bitke u rigajskom zaljevu.

Petrograd, 20. (D. u.) Admiralski stožer saopćuje još slijedeće potankosti o bici u Rigaj-skom zaljevu: U noći na 17. listopada prodria je eskadra neprijatelja sastavljena od 20 ratnih brodova u Rigajski zaljev te je bila opažena od motrilačke straže na Verderu, kako je plovila u smjeru na južni ulaz u Moon-Sund. U neprija-teljskoj se je eskadri nalazilo oklopnjača razreda „König“. Naša eskadra, kojoj je zapovjedao ad-miral Bechriev — admiralski je brod bila krsta-rica „Bajan“ — bila je sastavljena od oklopnjača „Grazdanin“ i „Slava“ te je sa Kujvaste, na istočnom dijelu otoka Moon, gdje je bila usi-drena, išla u susret neprijatelju. Pred sobom imala je stražarske torpednjače, koje su se po-vukle pred neprijateljem. U 9:30 otvorio je ne-prijatelj paljbu na stražarske ladje. Naše odije-jenje, koje je isplovilo iz morskog tjerna, razvilo se je među svetionicima od Verdera i ostrva kod Moona. Kad se je neprijatelj primicao, bila je krstarica „Bajan“ bez uspjeha napadnuta od protivnikove podmornice. U 10:30 prije podne došlo je do sukoba sa neprijateljskom eskadrom. Neprijateljski su veliki bojni brodovi pucali iz daljine, koja je nadilazila dohvat topništva našeg brodovlja starog tipa. U 12:30 popodne zapo-vedio je admiral Bahirv u očigled neprijatelj-ske nadmoći i pridolaženja novih neprijateljskih brodova, neka brodovi uzmaknu u Moon-Sund. Naše se je odijeljenje okrenulo prema sjeveru. „Slava“ zadnji brod u liniji, pretrpio je znatnu štetu te je dobio pukotinu od metaka ispod razine vode, tako, te se je potopio sa prednjim djelom. Ostatak odijeljenja povukao se je u nutrinu Moon-Sunda. Dio neprijateljske eskadre, koja je progoina naše odijeljenje na uzmaku, počeo je pucati na baterije Moon i Verder te ih je ušutkao i razorio. Brodovi odijeljenja pre-

trpjeli su nekoliko štete. Iza pucnjave na baterije prodro je neprijatelj u južni dio sidrišta Kujvasta. Daljnje vijesti o operacijama nijesu stigle. Istodobno su izmjenili krstarica „Admiral Makarov“ topnjače i nekoji razarači, koji su se nalazili u unutrašnjosti, Moon-Sunda nekoliko hitaca sa neprijateljskim torpedovkama i manjim ratnim brodovima, koji su u noći od 17. t. m. ostali u blizini obale Oesel i koji su opetovano kušali provaliti u istočni dio Kasar-Vijeka. Dio neprijateljskih odijeljenja u tom predjelu, koji se je sastojao od 2 topnjače i nekoliko torpednjača, dopro je do obale sjeverno od Moon-Sunda te je obasuo mecima predjel između Oesela i Moona. Istodobno je neprijatelj izveo veliku zračnu navalu te je bacio bez uspjeha mnogo bomba na Kujvasta i na brodove. Tijekom prije podneva odigrao se je niz zračnih sukoba, u kojima je poručnik Safonov oborio svoje treće lijetalo. Na večer 16. listopada preletjelo je nekoliko zepelina Moon-Sund. Tijekom dana pucale su oklopnjače i krstarice sa južne i jugozapadne obale na Dagö. Veliki je broj tražmina radlo u okolici Dagö. U blizini sjevernog izlaska opazili smo prisutnost 2 ili 3 podmornica. Kod bojeva 1. u okolici Tagelachta imali su udjela dreadnought „Moltke“, dvije oklopnjače razreda „Kaiser“ najmanje 60 torpedorazarača i tražmina kao što i tri podmornice; 2. kod onih u predjelu Socosunda i na zapadnom dijelu Kasar-Vijeka po prilici 20 torpednjača, oko 20 tražmina, kuteri i šalupa te transportnih čamaca; 3. u rigajskom zaljevu dvije ili nekoliko oklopnjača razreda „König“, 6 lakih krstarica, mnogo torpednjača, manjih brodova kao što i 2 podmornice; 4. na ušću finskog zaljeva, sjeverozapadno od Dageorort, tri oklopnjače razreda „Kaiser“ te isto tako treća i četvrta eskadra, opstojeća iz skupina dreadnoughta i 10 do 12 lakih krstarica, to su dvije trećine neprijateljskog brodogradila. Na domaku dana 16. listopada kušao je neprijatelj da napreduje sa Oesela na Delch; ali je bio zadržan našom paljbom te (se je povukao na svoje položaje u okolici Ortissarburga na istočnoj obali Oesela. Tijekom 17. listopada pucali su brodovi, koji su uništili u Moon-Sund, kao što i lijetala žestoko na Moon. Nekoliko osoba, koje je stigle tijekom 17. listopada iz Oesela, javlja, da su naše čete na Oeselu bile zarobljene. Zapovjednik brodogradila saopćuje, da su se naši brodovi držali unatoč nepogodnim prilikama na moru u potpunom redu, te da su pokazali mnogo srčanosti i snage. Vodja u prijašnjim izvještajima imenovanih dodirnih straža, kvartirništor Dergunov, bio je unapredovan za veliku hrabrost i odvažnost na predlog zapovjednika flote potporučnikom.

Mirovni proglaš internacionalne.

Stockholm, 19. (D. u.) Nizozemsko-skandinavski odbor za konferenciju u Stockholmu priopćuje mirovni manifest strankama, koje pripadaju internacionalni. Manifest predlaže mir sporazuma riješenjem pitanja, koja sačinjavaju uzrok ratnih odšteta. Riješenje narodnosti pitanja u smislu slobode narodnosti. Najpotpunija politička i gospodarska uspostava Belgije. Riješenje pitanja o Alzaciji-Loreni pučkim glasovanjem nakon sklopljenja mira. Uspostava politički i gospodarski neovisne, sa Crnogorom ujedinjene Srbije, koju se imade uspostaviti iz međunarodnih fondova. Bugarska prima istočnu Makedoniju sve do Vardara. Stvorenje neovisne slobodne Poljske. Neovisnost Finske. Kulturna autonomija za talijanska područja Austrije, koja ne će biti ustupljena Italiji. Medjunarodno rješenje židovskog pitanja. Osnovanje zajednice naroda. Odbor umoljava stranke za obrazloženu izjavu mišljenja do 1. prosinca t. g.

SA RATISTA.

Berlin, 19. Ratni dopisnik „Berliner Tageblatt“ javlja: U južnom Tirodu i u Koruškoj sakupljaju Talijani velike gomile četa i topništva. U odsjecima Plöckena, Rajbeča, na masivu Colbriconi i na mnogim mjestima koruške fronte došlo je do žestokih topničkih dvobojeva. Najveća se sila neprijatelja usredotočuje proti točminskom mostobrenu i točminskoj uvali, koje opstrijeljava neprijatelj od bronte sve do Lubina (?) sa dalekometnim topovima. Dalje na jug vodi nastojanje Talijanaca, da se domognu Čepovanskog doľa do lutih bojeva na zaravanku „Banjščica-Sveti duh. Njihov je uspjeh kod Okrogla već izjednačen protunavalom Austrijanaca. Južnom bastionu, brdu svetoga Gabrijele nije dan ni jedan dan mira. Sa Sabotinskog brda bubnjaju sveudilj dalekometni topovi preko Soče, a sa Svete gore sipa talijansko topništvo vatru sve do lridina sv.

Katarine. Na južnoj Soči i na Krasu spriječava jesensko nevrijeme i kiša djelovanje topništva ali pogoduje djelatnosti izvidničara i lovačkih zapovjedništva. Na mnogim točkama talijanske fronte vlada već zimsko vrijeme. Novi snijeg leži na uzvisinama i uvalama, u dolinama buči sciocco a na vršcima mete sniježna vijavica. Na južnotirolskim brdima osjeća se zima do minus 18 stupnjeva.

IZ RUSIJE.

Petrograd, 19. (D. u.) „Birževija Vjedomosti“ javljaju, da je Kerenski oputovao na frontu.

Petrograd, (D. u.) „Birževija Vjedomosti“ javljaju, da traju nadalje anarhistički pokreti u cijeloj srednjoj i južnoj Rusiji.

London, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Petrograda, da je vlada obzirom na novi strateški položaj, koji prijeti Petrogradu, poduzela mjere, da isprazni doskora glavni grad.

Petrograd, 19. (D. u.) Po „Birževijskim Vjedomostim“ bolest je Kerenskoga ozbiljna. Lijevo je pluće već natakuto, a djelatnost srca oslabljena.

Razne vijesti.

„Sedmi njemački ratni zajam. Prema dosadnjim je vijestima potpisano na 7. njemački ratni zajam 12.430.000.000 maraka, neuračunav starije ratne zajmove, koji su bili zamijenjeni za novi. Ukupno bi u 3. godini rata potpisano na njemački ratni zajam više od 25.5 milijarda maraka.

„Brodovi austrijskog Lloydja u Kini. Po nekoj vijesti, koja je prispjela ministarstvu vanjskih posala po nizozemskom poslanstvu u Pekingu, bili su parobrodi austrijskog Lloydja „China“, „Silesia“ i „Bohemia“ prodani prije izjave rata za četiri milijuna dolara u zlatu nekom kineskom poduzetniku.

Političke vijesti.

Daju si vremena.

„Die Zeit“ piše: Postoji li u ovaj čas u Njemačkoj ministarska kriza ili ne? Ne zna se ništa izvjesna, i ta je činjenica značajna za neparlamentarni vladajući sustav, koji vlada u Njemačkoj, ali ona upućuje i na nedostatke, koji su spojeni s tim sustavom. Tri su najviša vladina činovnika, državni kancelar dr. Michaelis, podkancelar dr. Helfferich i pomorski tajnik v. Capeke, pretrpjela u državnom zboru osjetljivi poraza. Dr. Helfferich je kod svog posljednjeg govora naišao na tako izrazito negodovanje, da je pun bijesa prekinuo svoj govor i ostavio dvoranu. Dr. Michaelis i v. Capeke pobudili su svojim otkrićima o pobuni u njemačkoj mornarici i neopravdanim svojim okrivljivanjem triju članova neovisne socijalne demokracije također sveopće negodovanje. Državni je zbor bio iza tih senzacionalnih događaja odgođen do prosinca, kako bi izbjegao otvorenom sukobu sa tri ministra. Vodje su većine i narodnih liberala prihvatili isto od svojih stranaka nalog, da izraze kancelaru njihovo negodovanje; samo jedan je od njih mogao donijeti kancelaru poruku, jer je ovaj kratko vrijeme iza odgode državnog zbora — po svoj prilici, da se ukoni nemiloj poruci — nastupio put u Kurlandiju. Sad se eto već treću nedjelju bavi sveukupno njemačko novinstvo tom trostrukom krizom. Razilaze se samo mišljenja o tom, da li kriza postoji, da li trostruka, dvostruka ili jednostruka, kako to zgodno primjećuje jedan berlinski list.

Kako dolazi do toga, te se u Njemačkoj uopće i ne zna, da li postoji ministarska kriza ili ne? Jer se državni zbor odriče odlučnog upliva koji kod imenovanja, toli kod otpuštanja ministara. Iza bojazljivih pokušaja, kako bi pokazao svoju vlast, ostavlja ga kao uvijek odvažnost, koji se odgovornosti i prepušta odluku kruni. Tek kad kruna prizna krizu, tad ona opstoji, ili ministri se mijenjaju, sva tri, dva ili samo jedan, već prema tomu. Ignorira li kruna krizu, to ona ne opstoji, i ministri ostaju u službi, sva tri, dva ili jedan, već prema tomu. To leži u bivstvu neparlamentarnog sustava, kod kojega ovjse ministar samo o povjerenju krune, a ne o povjerenju narodnog zastupstva. Zato si daju vremena, da se riješi kriza, jer sve kad bi i „otšao“ ovaj ili onaj ministar, da se izbjegne pomisli, kao da je „otšao“ za to, što je tobože uživao nepovjerenje parlamenta, a daju si vremena i za to, da promatraju, ne će li konačno stranke napustiti svoga nezadovoljstva i negodovanja i opet si dati strpljivo narinuti dosadašnje nemile im ministre. No rasprava se po novinstvu i na skup-

štinama o tim ministrima, „zrelima za pad“, nastavlja, nepovjerenje se povećava, te nastaje stanovita neka praznina u politici, što nije u burna ova vremena osobito zgodno. Uzmimo primjerice, da se diskusija o miru najednom svrne u povoljne kolotečine, koje bi morao kancelar spoznati. A kako bi on mogao sad u potpunom sporazumku s većinom pučanstva govoriti neprijateljima, kad oni znadu, da je većina pučanstva proti njemu?

U državama, u kojima se parlamentarno vlada, ne bi se smjelo sumnjati u položaj ministra, jer čim bi to nastupilo, eto ga, za jedan sat iza izraženog mu u parlamentu nepovjerenja, leži već njegovog molba za otpust kod vrhovne državne glave. U državama, u kojima se parlamentarno vlada — ne daju si vremena!

Belgija i Alzacija Lorena.

Stegemann, u Njemačkoj veoma omiljeni švicarski vojni kritičar, izračunava, da bi Engleze trebalo po prilici 30 sedmica, da dopru do knije Roulers-Ostende, kad bi kod svake etapne navale od 5 do 7 dana napredovali za 500 do 1000 metara, neuračunav sva moguća trvenja i preneraženja. Uostalom, nastavlja Stegemann, je straćeski dobitak Engleza, koji bi stekli postignućem knije Ostende-Roulers samo uvjetan; ja idem dapače i dalje i tvrdim, da i Nijemci precijenjavaju apsolutnu vrijednost Flandrijske obale, pošto se danas radi mnogo više o tom, da se oslabi ratnu volju neprijatelja za konačni boj nego li zato, da se osvoji neke pozicije, te da ih se održi. Doduše su Nijemci prisiljeni, da drže strateški kotlunu Šelde; ali time nije kazano, da se ova kotlina važne rijeke mora braniti trajno na periferiji, te bi se dala ovdje ondje svakako lakše braniti, da se u javnom i izričitom obliku stvori diplomatske preduvjete, koje će ustanoviti značenje pomorske Flandrije. (Što pisac misli sa tim diplomatskim preduvjetima, nije jasno; ali je zanimljiv njegov sud, da se važnost flandrijske obale precijenjuje. Op. ur.) Pisac izvodi dalje, da je Njemačka govorom Kühnmannovim preošla političko težište na pitanje Alzacije-Lorene, dok antantura strateški Belgiju u ospredje. Stegemann zaključuje, da je belgijsko pitanje najvažnija točka, na koju se mora uložiti sve sile, da se „rat digne iz tečajeva“, a to ne samo u korist ratujućih naroda, već također u interesu neutralnih država, dakle u sveopćem interesu, koji će se razviti u smislu riješenja belgijskog pitanja.

Domće vijesti.

Stanovi za ratne namočnike. Ratni opskrbeni ured (Kriegsfürsorgeamt) u c. i kr. ratnom ministarstvu namjerava ustrojiti stanove za ratne namočnike, nesposobne za radnju i neimućne. Pod stanom za ratne namočnike razumije se kućica sa malim obrtnim ili trgovačkim prometom ili sa malim zemljištem, na kojem će ratni namočnik obradivati sočivo, krumpire i t. d. Pri udjeljivanju ovih stanova uzeti će se u obzir ratni namočnici neimućni, oženjeni (po mogućnosti sa djecom), koji su pri nadpredgledanju (superarbitriju) bili nadjeni nesposobnim za radnju u razmjeru od 75%. Od ove akcije isključeni su ratni slijepci, za koje će se drugačije providiti. Takovi stanovi bit će udijeljeni besplatno po mogućnosti u zavlačajnoj općini ili u stalnom boravištu namočnika, te se ih ne smije prodati trećim osobam, niti obteretiti ili uporabiti u druge svrhe. Oni ratni namočnici, koji su mnijenja, da imaju pravo na takove stanove, prikazati će dotične molbe, snabdjevene sa vojničkim ispravama, na ratni opskrbeni ured (Kriegsfürsorgeamt) te će u istima naznačiti želju, da im bude udijeljen jedan ili drugi stan u stanovitom mjestu. — C. kr. tvrdjavni povjerenik: Hohenbruck, v. r.

Razdioba krumpira. Gradska aprovizacija javlja: Svi oni, koji još nijesu podigli krumpira na svoje živežne karte, mogu ga podignuti sutra u ponedjeljak prije i poslije podne.

Glasba. Danas će svirati glasba ratne morarice na trgu „Custoza“ slijedeće komade: 1. G. Ziehrer „Kralj Karlo“, koračnica. 2. A. Rosenberg „Hrvatska uvertura“. 3. A. Waldteufel „Zlatna kiša“, valčik. 4. a) W. Kiezl: „Dječji prizor“ iz opere „Evangelimann“; b) Massenet: „Marche heroique“. 5. K. Komzak: „Za srce i um“, karišik. 6. D. Ertl: „Hunyadi“, koračnica. Početak u 3 i pol sati.

Ured za posredovanje radnje javlja: Traži se jedan limar, za kojeg će se priskrbiti legitimacija.

Prodaja riba. U slučaju, da prisprije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 801.

Milodari za hrvatske škole u Pulj. Prigodom otvorenja hrvatske škole u Pulj, sakupljena je po gosp. Božu Oplaniću u medju slavenskom momčadi u kasarni ratne mornarice preko naše uprave svotu od K 410.—. Darovaše: po K 12.—: Juričev Martin; po K 10.—: Vogrin, Bajc, Gačeša, por. Catek; po K 6.—: Čeper; po K 5.—: Nechville, Oplanić, Žic, Kirin, Petričević, Dorotić i A. Ch.; po K 4.—: Fatševac, Zuccon, Frouth, Grdević Ivan, Mirković; po K 3.—: Marač, Mimica, Markoč, Dašena; po K 2.—: Levstek, Kobalj, Rustija, Lukić, Skrabalj, Taučar, Mikovilović Ivo, Pohlepović, Brusić, Svilan, Ivelić, Dolić, Klun, Vašiček, Golubić, Mikovilović Jozo, Rakuša Kaligarić, Pokorny, Lenhart, Paškvan, Wostrucha, Sykora, Babik Stanko, Matešić, Gorski, Knez, Markotić, Grakalić, Segedin, Mladinov Grdinić, Katić, Pavešić, Kachon, Reimayer, Srsen, Debeljuk, Masluk, Sarson, Kuzin, Eichler, Pressler, Jovanović, Jerlić, Domijan, Novak, Lukaš W., Despot, Brača Ladotović, Tonferko, Kuzmić, Petek-Kovačić, Varoščić, Klement, Tomo, Grestić, Bertosi, Babić, Travičić, Konjedlić, Kuzmanić, Jakob Hloučal, Zadnik, Maurić, Rant, Kowanj; po K 1'60: Sold; po K 1.—: Pegrinek, Muhvić, Vranjac, Pjeročić, Kistlić, Frank, Deželić, Ivančić Ivo, Kolega, Stoka, Merlah, Falk, Triner, Člak, Soslć, Machaček, Kopajtlić, Amlć, Kozljan, Božac, Voščun, Valčić, Baljkaš, Antulov, Radović, Gupačić, Derado, Gršković, Milošević, Vitas, Rek, Vozabal Dražul, Mohorčić, Stepišnik, Schönbach, Bauer, Mozer, Mišković, Tominc, Sterkowicz, Dežulović Žarko, Koudelka, Diepold, Jakomin, Kaučić, Herous, Hrdy, Bujić, Periša, Subašić, Čatela, Košuta, Balaš, Smarz, Babić, Rostić, Radan, Papeša, Staroba, Vondrak, Ikić, Bošnjak, Lorencin Ante, Lorencin Mihovil, Cindek, Fuchs, Protić, Trinajstić, Karlavaris, Havliček, Brako, Dušić, Ulendorfsky, Kustec, Miković, Ribač, Zec, Cejković, Lemo, Marušić, Lužnik, Kopřiva, Domančić, Rendić, Bendak, Tajnšek, Kosderka, Ležak, Sinka, Polaschek, Petruška, Mišić, Branko, Boničević, Kučić, Šajbić, Jurczyezin, Zrnić, Zák, Pisić, Tyta, Bačić, Pertot, Ivančić Adolf, Slu-nečko, Stiblo, Hanković, Wroblevski, Prohaska, Příklad, Karasin, Bura, Smlčiklas, Nikola, Tus, Pejčović, Šujka, Radošević; po 80 fil.; Zaja, Galjanić, Kolega; po 70 fil.; Perković, Medić, Azinović; po 60 fil.; Matner, Baruch, Kohal, N. N., Kolda, Genaro i Ruković; po 54 fil.; Marja Boževna; po 50 fil.; Gržić, Placer, Klapčić, Pavlović, Milčetić, Vidas, Nikullk, Macuka, Medved, Prašić, Zorić, Slamić i Offner; po 40 fil.; Gros, Pilepić, Stetkarž, Malkovsky, Lukač, Matulić, Rojnić, Lanca, Stančić, Orlić, Čeresin, Botrić, Blažica, Zuccon Ivo, Lang, Skragat, Savunić, Bonić, Rosandić, Vidas Josip i Čatela; po 30 fil.; Dužević, Hržić, Marčić, Androuch; po 26 fil.; Liška; po 20 fil.; Vesely, Kočar, Suhina, Vidović, Martedić, Plesić, Mernik i Milutina; po 10 fil.; Žužić i Vallć. Zadnji iskaz K 6574'40; sveukupno K 6984'40. — Živili plemeniti darovatelji! — Naprijed za hrvatske škole!

Dnevne vijesti.

Zagrebački izbori za gradsko zastupstvo. Kako iz zagrebačkih listova razabiremo, iznijelo je i u trećem kotaru izbornočko neodvisno građanstvo pobjedu nad frankovačkim kandidatima.

O posjetu cara Vilima u Sofliji. U njemačkoj štampi ne govori se ništa o svrsi sadašnje posjete cara Vilima na Balkanu. „Vossische Zig.“ samo ističe ogromnu moralnu važnost posjete. Po istočnjačkom opisu dočeka njemačkog cara, čini se, da Bugari nikad nisu veće sreće doživjeli, nego ovih dana, kad su mogli u svojoj prijestolnici gledati Vilima II. U taboru rusofila (valjada bivših), vell „Voss. Zig.“, čuju se samo izrazi čudjenja, da je tako iskren, otvoren čovjek mogao biti toliko klevetan. Osim toga su rusofili zadivljeni duševnom svježinom i snagom odlučnosti, koju je car pokazao u razgovoru. Još je važniji dojam, kojeg je car učinio na široke narodne slojeve: „Velika većina mase — vell taj list doslovno — mogla je cara vidjeti samo na prolazu, ali je iznenadjena konstatovala, kako je u tom licu (carevom) nagomillana neobično velika energija.“ Narod je upredijvao postupak cara — i to je dopisnik čuo — sa postupkom ruskih vladara, koji za trideset godina rusofilske bugarske politike nisu našli za vrijedno, da dodju u Bugarsku. — Za nade, koje Bugari vezuju uz ovu posjetu, značajno je ovo, što piše „Mir“: „Važnost posjete leži, s jedne strane, u priznanju Bugarske za državno ravnopravnog saveznika, a s druge strane, ona je dala mogućnost, da se pokaže sloga bugarskog naroda. Opozicija povlači logične konsekvencije iz istorijskih činjenica. Ona je spremna, da pomaže započeto djelo dok se ne provede do kraja.“ Organ bivših rusofila hoće da kaže, da su svi Bugari složni u ratnim ciljevima i da se u zahtjevima opozicija ne razlikuje od stranaka vlade.

Iskaz

do sad sakupljenih svota prigodom otvorenja hrvatske škole u Pulj iz krugova ratne mornarice.

Njeg. Vel. brod „Radezky“	K 529.—
Momčad kasarne „Prinz Eugen“	524.—
„Stephanie“	410.—
„Ezh. Friedrich“	365.—
„Hapsburg“	298'40
Momčad sa „Fliegerkorps“	259'30
Njeg. Vel. brod „Babenberg“	186.—
Momčad sa c. i kr. lučkog zapovjedništva	156.—
„Marinekasino“	134.—
Njeg. Vel. brod „V.“	72.—
„Trabant“	36'40
„Pluto“	25.—
ukupno kruna	14.—
	3009'10

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

Na taj su način proširili svi ratovi, kojih je stara povijest puna, samo mirovno područje, a stara su poganska carstva u svojoj životinjskoj divljasti pripremala put za navjesnike gospodstva čovjeka i sina.

Osim toga nam ali ratna povijest staroga vijeka stavlja važan napredak mirovne misli još i u drugom smjeru pred oči. Nijesu samo po ratu bili postizavani mirovni ciljevi, nego je daljnjim tokom povijesti bio za postignuće tih ciljeva od potrebe sve manji razvoj ratne snage, dok su se mirovni uspjesi sve više i više proširivali i zadobivali sve važniji položaj. O toj paradoksnj činjenici uopće nema nikakove sumnje. Da se osvoji Troja, bilo je potrebno, da se kroz deset godina gotovo čitavo pučanstvo zove pod oružje,*) dok su izravni uspjesi tog užasnog naprezanja svih sila bili jalovi. Naprot je za onu veliku katastrofu, kojom je povijest Grčke stigla bila do svog vrška, naime osvojenje istoka po Aleksandru Macedonskom, kojega su se svetskopovjesne posljedice po čovječanstvo doskora imale pokazati, bila dostatna samo trogodišnja vojna sa samo 30.000 borioaca.

Prispodobimo li važnost rezultata međusobno i uzmemo li s druge strane u ob-

*) Naravski da je nemoguće, da se narod o jakosti grčkih ratovanih sila smatra doslovno točnim, no približno izlazi na 110.000 borioaca posve vjerojatnim. Obzirom na vjerodostojnost „Ilijade“ valja primjetiti, da najnovije iskopine tvore za ovaj pjesnički umotvor povijesničku podlogu, dakako uz mitološku primjesinu.

MALI OGLASNIK.

Slugu, koji je kao poslužnik bio već u službi, traži poslužba za gospodu, serviranje, čišćenje, kućne poslove, nošenje poruka i poznavanje njemačkog jezika. Plaća itd. prama ugovoru. Dopisi, svjedodžbe i fotografska snimka neka se šalje na naslov gospodina kanceliste mornarice KOPP, Marinetechnisches Komitee, Pula.

Traži se stalni poslužnik za *knjižaru MAHLER, ulica Franje Ferdinanda.

Politeama Ciscutti.

Danas u nedjelja

volike kinematografske predstave sa slijedećim rasporedom:

Novost za Pulu!

Sjajan uspjeh!

Smrt u hodama

drama u 3 čina.

Seviljski brijač

veselolgra u 2 čina.

Početak: 2, 3'30 5 i 6'30 s. pop.

CIJENE za ovaj film: Ulaznina za parter i lože K 1'—; lože K 1'60; zatvoreno sjedalo 30 fil.; galerij: 30 fil.

I za djecu.

Salonski orkestar.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Jednoć je bila

ribarska djevojka

drama u 3 čina.

Početak od 2'30 do 3'30.

Neprekidne predstave.

Ulaznina: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

VLADIMIR SOLOVJEV

Smisao rata.

(Iz knjige: „Opravdavanje dobrog“.)

(Nastavak.)

Trojanskim je ratom udario grčki element u Maloj Aziji čvrste korjene, gdje je tad, oplodjen od drugih kulturnih utjecaja, postigao svoju najvišu cvjetaju. Na obali se je Male Azije rodila njegova poezija, grčki epos, i ondje je nastala i razvila se takodjer najstarija grčka filozofija (Tales iz Mileta i Heraklit iz Efeza). Ustanak udruženih pučkih sila u borbi sa Perzijancima izazvalo je drugo, još bogatije doba cvjetanja duševnog stvaranja, a osvajački je pohod Aleksandra bacio dozrele klice grčkog državnog života na prastaro tlo azijske i egipatske kulture, gdje je proizveo onaj snažni grčko-istočni spoj vjersko-filozofskih ideja, koje su kasnije, združene sa rimskom državom, sačinjavale potrebni povjesnički preduvjet za proširenje kršćanstva. Bez grčkog jezika i bez grčkih se pojmova, kao i bez „rimskoga mira“ i rimskih vojničkih cesta ne bi nauka evanđelija mogla tako brzo i preko tako dalekih područja proširiti. A grčke su riječi i pojmovi postali sveopćim dobrom sama hvala ratobornom duhu Aleksandra i njegovih vojskovođa: a i „mir“ se je rimski mogao postići samo tečajem mnogih stogodišta vodjenja rata; njega su čuvala legije, a za ove su legije bile sagradjene one ceste, po kojima su putovali apostoli.

zir jakost pučanstva u Grčkoj i Macedoniji pod naslovom u prispodobu sa malenim atehskim pučanstvom, koje je pred Trojom postavilo bilo tako veliku vojsku od 110.000 momaka, to je presenetljivo, kako se je tečajem onih sedam stoljeća umaujio bio relativni broj ljudskih žrtava, koji je potrebit, da se postignu historijski ciljevi. Do istog zaključka vodi i drugo jedno predredočenje općenitijeg značaja. Perzijska država, kojoj dapače ni njezine milijunske armade nijesu mogle osigurati nikakovih ratnih uspjeha u borbi proti malenoj Grčkoj, mogla se je pod zaštitom tolikih bojnih sila držati jedva kroz dva stoljeća, dok je triputa veće rimsko gospodstvo sa pučanstvom od dvijesta milijuna u zaštitu svojih ogromnih granica imalo pod oružjem samo 400.000 legionara, te se je tri puta tako dugo suzdržalo, negoli perzijsko carstvo Darija i Kserksa (oko šest stoljeća); a kako beskonačno su važna bila ona, po tako malo legija zaštićena kulturna dobra po čovječanstvo u prispodobu s onim, što su bezbrojne čete vladara svih vladara imale da čuvaju!

Na taj je način bio napredak ratnog zanata, kako se on prikazuje u prednostima macedonske falange i rimskih legija pred perzijskom četom boraca, i, govoreći općenito, do izražaja dolazi pretežnoću kolikoće nad kakvoćom i oblika nad tvari, ujedno veliki moralčki napredak sveukupnosti, koji je broj po ratu traženih ljudskih žrtava razmjerno beskončeno umanjavao.

(Nastavit će se.)